

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4314496 Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes	OB	0	A

Professor de contacte

Nom: Jordi Deulofeu Piquet

Correu electrònic: Jordi.Deulofeu@uab.cat

Equip docent

Ainhoa Flecha Fernandez Sanmamed

Jordi Pàmies Rovira

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent extern a la UAB

Eulàlia Hernandez

Joan Quesada

Josep Maria Mominó

Mercè Garcia-Milà

Prerequisits

No es contemplen

Objectius

El treball del mòdul ha de possibilitar:

1. Emmarcar l'actual sistema educatiu en general i especialment de secundària en relació a la seva evolució històrica i social.
2. Comprendre i valorar les polítiques educatives i l'impacte de les diverses reformes en relació a les desigualtats socioeducatives.
3. Comprendre i valorar els canvis socials que influeixen en l'entorn dels centres de secundària així com els fenòmens de les transicions.
4. Analitzar el paper socioeducatiu dels diversos actors educatius (alumnat, professorat i famílies).
5. Comprendre i valorar el paper de la comunicació en els processos educatius i la interacció entre iguals tot coneixent, entre d'altres, els fonaments psicopedagògics de l'aprenentatge col·laboratiu.
6. Analitzar les causes i factors que expliquen les característiques individuals i les diferències en els adolescents tot construint criteris d'actuació i actituds favorables a l'ajust de l'ajuda educativa.
7. Comprendre el funcionament dels processos d'ensenyament-aprenentatge des d'una perspectiva interaccionista, amb especial èmfasi en les representacions mentals o percepcions que conformen els processos motivacionals, per fonamentar el plantejament i la intervenció educatives
8. Identificar els principis organitzatius i la seva estructura en els centres de secundària.

9. Comprendre els principis de l'atenció a la diversitat aplicada a la secundària i dominar els principals recursos interns i externs dels centres per poder donar una resposta educativa eficaç.
10. Reconèixer el valor educatiu fonamental de la funció tutorial.

Competències

- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure la seva capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que facilitin l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals per desenvolupar aquelles necessàries en el seu acompliment i desenvolupament professional.
- Aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Comunicar les seves conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Concretar el currículum de matemàtiques que es vagi a implantar en un centre docent participant en la planificació col·lectiva del mateix. Desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula i al centre, dominar destreses i habilitats socials necessàries per fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seva situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.
- Conèixer la normativa i organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que facilitin la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estigui ubicat. Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels estudiants de manera col·laborativa i coordinada. Participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la investigació.
- Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Posseir i comprendre coneixements que aporta una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge que permeten continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinaris) i desenvolupar actituds de participació i col·laboració com a membre actiu de la comunitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament el seu acompliment a l'aula en relació amb les seves competències emocionals.
2. Analitzar críticament el seu comportament en la planificació i desenvolupament de l'ensenyament.
3. Aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
4. Col·laborar en la realització de proposta didàctiques en grup.
5. Comunicar les seves conclusions i els coneixements i raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
6. Crear un clima que facilita la interacció i valora les aportacions dels estudiants per fomentar l'aprenentatge de les matemàtiques a l'aula.
7. Demostrar que comprèn el desenvolupament de la personalitat dels estudiants i les possibles disfuncions que afecten l'aprenentatge.

8. Demostrar que coneix i aplica la normativa del sistema educatiu.
9. Demostrar que coneix i aplica propostes docents innovadores en l'àmbit de les matemàtiques.
10. Demostrar que coneix les característiques dels estudiants, els seus contextos socials i motivacions.
11. Demostrar que coneix l'evolució històrica del sistema educatiu a Catalunya i Espanya.
12. Dissenyar activitats d'aprenentatge tenint en compte la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i la formació ciutadana.
13. Dominar les destreses i habilitats socials necessàries per fomentar un clima que faciliti l'aprenentatge i la convivència.
14. Identificar els problemes relatius a l'ensenyament i aprenentatge de les matemàtiques i plantejar possibles alternatives i solucions.
15. Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
16. Participar en la definició del projecte educatiu i en les activitats generals del centre atenent a criteris de millora de qualitat, atenció a la diversitat i prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència.
17. Participar en les propostes de millora en els diferents àmbits d'actuació a partir de la reflexió basada en la pràctica.
18. Posseir i comprendre coneixements que aporta una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
19. Posseir les habilitats d'aprenentatge que permeten continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran manera autòdrida o autònoma.
20. Promoure accions d'educació emocional, en valors i de formació ciutadana.

Continguts

L'assignatura s'estructurarà en 3 blocs, d'acord amb l'OM que regula el màster:

BLOC 1: Desenvolupament en l'adolescència i aprenentatge (4 ECTS). El bloc aporta coneixements de caràcter psicopedagògic i se centra en dos aspectes principals: el desenvolupament de l'adolescència, i els processos d'aprenentatge en l'educació secundària. Es parteix dels enfocaments teòrics de la psicologia del desenvolupament i de la psicologia de l'educació, amb l'objectiu d'oferir eines per a la seva aplicació a les funcions del docent de secundària

BLOC 2: Processos i contextos educatius (àmbit de pedagogia) (5 ECTS). El bloc pretén aprofundir en el coneixement del context on es du a terme la funció educativa, on els futurs professors hauran d'intervenir així com comprendre els processos que la configuren. Per això s'analitza el sistema educatiu, el context social proper i el centre educatiu. Però és dins de l'aula on es donen els processos educatius d'interacció professor - alumne, de manera que en el desenvolupament de l'assignatura s'ofereixen els elements necessaris per situar els contextos, interrelacionant entre ells i proporcionant la base des de la qual comprendre adequadament el context l'aula, els processos que tenen lloc i de les possibilitats d'intervenció en ells. També es tractaran en aquest bloc dues qüestions directament vinculades a l'exercici professional: la tutoria i l'atenció a la diversitat.

BLOC 3: Societat, família i educació (àmbit de sociologia) (3 ECTS). Els canvis que s'han produït en l'àmbit social, familiar i educatiu en els últims anys, justifiquen la necessitat de tractar aquestes qüestions identificant les relacions que hi ha entre societat, família i educació des de la perspectiva de la tasca docent i la intervenció psicopedagògica. Per això, insistint en el caràcter professionalitzador, es tractaran els coneixements relatius a les relacions entre medi i educació, el paper de les famílies en l'educació dels fills / es i les relacions entre famílies i l'escola

En funció de la modalitat (presencial o no presencial) hi poden haver algunes alteracions en la distribució dels continguts en els diferents blocs.

BLOC 1: Desenvolupament en l'adolescència i aprenentatge

1 Creïxer i desenvolupar-se en l'etapa de l'adolescència.

1.1. Les relacions entre desenvolupament, aprenentatge, cultura i educació.

1.2. El desenvolupament d'habilitats en els àmbits cognitiu, afectiu, social i corporal.

1.3. El desenvolupament cognitiu i la construcció del coneixement.

1.4. La formació de la identitat individual i social.

1.5. Les diferències individuals. Dificultats en el desenvolupament individual i social i en l'aprenentatge.

2. Estudiar a l'etapa de secundària.

2.1. La construcció de coneixements en el context escolar. Processos de memòria i organització del coneixement.

2.2. Tipus de continguts i tipus d'aprenentatge.

- 2.3. La construcció de coneixements compartits. La interacció com a motor d'aprenentatge.
- 2.4. La interacció entre alumnes. El treball de grup. Mètodes d'aprenentatge cooperatiu.
- 2.5. Desenvolupament, aprenentatge i ús de les TIC.
- 2.6. Aspectes psicosocials de l'aprenentatge. Desenvolupament de l'autoconcepte i l'autoestima. Funció de les representacions mútues, sobre un mateix i sobre els aprenentatges.
- BLOC 2: Processos i contextos educatius
- 3. El sistema educatiu.
- 3.1. Característiques dels sistemes educatius.
- 3.2. L'evolució del sistema educatiu espanyol a partir de 1970 fins l'actualitat.
- 3.3. El sistema educatiu a Catalunya. L'actual marc normatiu de l'educació secundària.
- 4. L'organització a secundària.
- 4.1. Elements bàsics per a l'anàlisi de les organitzacions educatives. Context polític i normatiu dels instituts.
- 4.2. Autonomia i organització-gestió dels instituts: projecte educatiu, direcció i rendiment de comptes.
- 4.3. L'organització dels recursos materials. L'arquitectura escolar. El mobiliari i l'equipament. Els materials escolars. El paper de les TIC.
- 4.4. L'organització dels recursos funcionals. Temporalització, calendari i horari escolar.
- 5. El currículum a l'educació secundària.
- 5.1. Currículum i societat del coneixement.
- 5.2. Currículum i competències bàsiques.
- 5.3. El currículum i els objectius de l'educació secundària obligatòria i postobligatòria.
- 5.4. Currículum i valors.
- 5.5. Les TIC i el desenvolupament del currículum.
- 5.6. Avaluació d'aprenentatges i currículum.
- 6. La participació de la comunitat educativa.
- 6.1. Les estructures de participació de la comunitat educativa. Els consells escolars.
- 6.2. El clima institucional i la cultura de la participació. La presa de decisions.
- 6.3. La carta de compromís educatiu. La relació amb les famílies.
- 6.4. Les associacions de mares i pares (AMPA) i les d'estudiants.
- 7. Les relacions amb l'entorn.
- 7.1. Les xarxes de coordinació escolars.
- 7.2. Els Plans educatius d'entorn.
- 7.3. Els Projectes educatius de ciutat.
- 7.4. La coresponsabilitat de les administracions educatives. Les zones educatives.
- 8. L'atenció a la diversitat a l'educació secundària.
- 8.1. Concepte d'atenció a la diversitat. Diversitat i inclusió. Principis psicopedagògics per atendre la diversitat a secundària.
- 8.2. Els recursos interns i externs als centres per atendre la diversitat.
- 8.3. La diversitat a l'aula. Modalitats de diversitats que trobem a l'aula (necessitats educatives derivades de minusvalideses psíquiques, físiques o motòriques; trastorns i/o retards en l'aprenentatge; alumnes amb sobredotació intel·lectual; alumnes de nova incorporació; problemes de motivació i de conducta, etc.).
- 8.4. L'organització del grup-classe i la gestió de l'aula diversa. Tipologies d'agrupaments d'alumnat: agrupaments flexibles; desdoblaments; grups cooperatius i ensenyament multinivell. La gestió dels espais i els temps didàctics atenent la diversitat. Les TIC i l'atenció a la diversitat.
- 9. La comunicació a secundària.
- 9.1. Interacció i comunicació.
- 9.2. La comunicació educativa.
- 9.3. La competència comunicativa verbal i no verbal a l'aula i fora de l'aula.
- 10. El clima relacional de l'aula i la seva gestió.
- 10.1. La dinàmica dels grups.
- 10.2. La convivència en els centres i la utilització de la mediació de conflictes.
- 10.3. Les habilitats docents en les situacions potencialment conflictives.
- 10.4. L'educació emocional com a recurs per a la millora del clima de l'aula.
- 11. La tutoria i l'orientació.
- 11.1. Les funcions de tutoria del professorat de secundària.
- 11.2. El professor tutor i la coordinació de la funció de l'orientació educativa (personal, acadèmica i professional).
- 11.3. Tutoria, avaluació, promoció i acreditació de l'alumnat.
- 11.4. Models i experiències de tutoria.

12. El professorat de secundària.
- 12.1. Les competències professionals.
- 12.2. L'accés a la professió en el Servei d'Educació de Catalunya.
- BLOC 3: Societat, família i educació
13. La societat i l'educació secundària.
- 13.1. Societat i educació: la perspectiva sociològica.
- 13.2. Canvis socials i educació secundària.
- 13.3. L'entorn social dels centres de secundària. Els IES i la comunitat local.
14. Reformes educatives i comprensivitat.
- 14.1. Les reformes educatives a l'educació secundària. De l'escola d'èlit a l'escola de masses.
- 14.2. Les reformes comprensives a Europa: debats i propostes.
- 14.3. La comprensivitat a Catalunya i Espanya: de la LOGSE a la LOE i a la LEC.
15. Les desigualtats socials i educatives.
- 15.1. Les desigualtats socials: classe, gènere, ètnia i col·lectius minoritzats.
- 15.2. Les desigualtats educatives: accés, procés i resultats.
- 15.3. Polítiques d'igualtat en l'educació secundària
16. Les transicions a l'educació secundària.
- 16.1. Concepte de transició i itinerari.
- 16.2. La transició després de l'ESO: orientació, avaluació i itineraris postobligatoris.
- 16.3. La transició al mercat de treball: formació professional i dispositius d'inserció. Del mercat de treball a la formació: el reconeixement de competències.
17. Els actors de la comunitat educativa.
- 17.1. L'alumnat de secundària: condició social de l'adolescència i la joventut. Actituds de l'alumnat enfront l'educació i l'escolarització.
- 17.2. La família: canvis en els estils educatius familiars i en la relació entre pares i fills.
- 17.3. El professorat: condició social dels docents. Canvis en la professionalitat docent i cultures professionals.

Metodologia

Les activitats formatives es repartiran entre els 3 blocs en què s'organitza el mòdul

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Comentaris de lectures i anàlisi de documents	30	1,2	1, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20
Exemplificacions i estudi de casos	20	0,8	3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18
Simulacions de situacions professionals	22	0,88	2, 4, 5, 6, 7, 13, 15, 16, 17, 20
Tipus: Supervisades			
Reflexions personals sobre les pràctiques	20	0,8	1, 2, 4, 5, 6, 13, 14, 15, 18, 20
Tutories especialitzades col·lectives o individuals	20	0,8	1, 2, 4, 5, 8, 10, 15, 17
Tipus: Autònomes			
Estudio personal	40	1,6	2, 8, 11, 12, 15, 18, 19, 20
Lectures i comentaris de textos	40	1,6	3, 5, 7, 8, 12, 14, 16, 20
Preparació de treballs	48	1,92	3, 5, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 20

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà mitjançant les activitats que s'assenyalen.

En el cas del Grup 1 l'assistència a classe és obligatòria. Igualment per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

Serà requisit també, per poder obtenir una avaluació final positiva el lliurament de totes les pràctiques i exercicis d'avaluació dins dels terminis indicats

La nota final serà el promig ponderat de les qualificacions obtingudes en els 3 blocs. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 5 a cada bloc. En cas de que la qualificació sigui inferior, s'articularen activitats de reavaluació després d'haver finalitzar les activitats presencials del mòdul

El retorn dels treballs i dels controls es farà com a màxim 30 dies hàbils després de la data de lliurament i/o realització

El plagi es considera una infracció important, si es detecta un plagi en un treball aquest quedarà invalidat, s'haurà de repetir i l'alumne només podrà fer la prova el dia de la recuperació. Per a una definició de plagi podeu consultar: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Anàlisi sociològica d'un centre (sociologia)	15%	8	0,32	3, 5, 8, 10, 11, 13, 14, 16
Document de síntesi (psicologia)	17%	9	0,36	1, 3, 5, 7, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20
Estudi de cas (Sociologia)	10%	7	0,28	2, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 18, 19
Exposició d'un tema de pedagogia	20%	12	0,48	1, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20
Informe de l'organització d'un centre (pedagogia)	21%	15	0,6	4, 5, 6, 8, 11, 12, 13, 16, 18, 19, 20
Síntesi de lectures del curs (Psicologia)	17%	9	0,36	1, 2, 5, 6, 7, 10, 14, 15, 17, 20

Bibliografia

- ARMENGOL, C.; FEIXAS, M.; PALLARÉS, R. M. (2000) Seguint el fil de l'organització Barcelona. Servei de Publicacions. Universitat Autònoma de Barcelona.
- AYMRICH, R.; LLURÓ, J.; ROCA, E (2012). Junts a l'aula? Present i futur del model d'educació comprensiva a Catalunya. Dossier de premsa. Barcelona Fundacio Bofill.
- BONAL, X.; ESSOMBA, M.; FERRER, F. (coords.) Política educativa i igualtat d'oportunitats Barcelona. Mediterrània, sèrie Polítiques núm. 42.
- COLL, C. (Coord.) (2010). Desarrollo, aprendizaje y enseñanza en la Educación Secundaria. Barcelona: Graó. En especial los capítulos 1, 2, 6 y 9.
- FORTEZA, M. D, VERGER, S (1998). Els reptes de l'escola comprensiva en el tram de l'ensenyament secundari Obligatori. Educació i cultura. (185-200).
- FUNES, J. (2010). 9 ideas clave. Educar en la adolescència. Barcelona: Graó.
- GAIRÍN, J. (Coord.) (2003) Les relacions personals en l'organització Bellaterra. Sèrie organització i gestió 14, ICE Universitat Autònoma de Barcelona.
- LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. LEC. Barcelona. Parlament de Catalunya.

- LÓPEZ, A. M.; ZAFRA, M. (2003) La atención a la diversidad en la educación secundaria. La experiencia del IES "Fernando de los Ríos" de Fuente Vaqueros (Granada) Barcelona. Octaedro.
- ONRUBIA, J. (1995) "El proyecto adolescente: elementos para una aproximación constructivista, interaccionista i contextual al desarrollo psicológico en la adolescencia" Aula, 40-41, 85-90.
- MARCHENA, R. (2005) Mejorar el ambiente en las clases de secundaria. Un enfoque práctico para responder a la diversidad desde el aula Málaga. Ed. Aljibe.
- MARCHESI, A. (2004) Qué será de nosotros, los malos alumnos Madrid. Alianza Editorial.
- MARTI, E. (2011). Las siete inteligencias. Barcelona: Plataforma Editorial.
- MARTIN, E.; COLL, C. (2003) Aprender contenidos, desarrollar capacidades. Intenciones educativas y planificación de la enseñanza Barcelona. Edebé.
- MARTINEZ, E (Ed.), Adolescencia, apendizaje y personalidad. Problemas y soluciones en la Educación Secundaria . Barcelona: Sello Editorial MARTÍNEZ, M.; TEY, A. (Coords.) (2003) La convivencia en los centros de secundaria. Estrategias para abordar el conflicto Bilbao. Desclee de Brouwer.
- MAURI, T. (2005). Implicaciones de determinados cambios sociales y educativos en la definición del rol profesional del docente de Educación Secundaria. Conferencia presentada en las Jornadas sobre Educación Secundaria Obligatoria y Bachillerato: problemas, investigaciones y propuestas. Granada, 20 d'abril de 2005.
- MAURI, T. MONEREO, C.; BADIA, A (Coords.) (2004) La práctica psicopedagógica en educació formal. Vol I Barcelona. Ediouc
- PÀMIES, J. (2011). El impacto de los agrupamientos escolares. Los espacios de aprendizaje y sociabilidad de los jóvenes de origen Marroquí en Barcelona. Revista de Educación (362).
- ROCA, E. (2009). Comprensivitat, agrupaments homogenis i fracàs escolar a l'ESO. L'estat de l'educacio a Catalunya. Anuari. (pp. 291-326). Barcelona Fundacio Bofill.

Pàgines web recomanades:

Fundació Bofill, <http://www.fbofill.cat/> Fundació dedicada a la promoció de la recerca en ciències socials centrada en el fet educatiu. Publica nombrosos estudis sobre educació i ciutadania, a destacar l'anuari de l'educació.

Observatori Català de la Joventut, www.gencat.es/joventut/observatori Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya, promou i publica estudis sobre la joventut catalana.

Cada professor indicarà bibliografia complementària per a la seva docència.